

Olsy (*Carici elongatae -Alnetum s.l.*)

Koordynator: Paweł Pawlaczyk

Eksperti lokalni: Tomasz Babiak, Urszula Biereźnoj, Jakub Kazimierski, Anna Kęłłowska, Paweł Pawlaczyk, Remigiusz Pielech, Alojzy Przemyski, Maciej Szczygielski.

W Polsce siedlisko występuje w regionach biogeograficznych alpejskim i kontynentalnym.

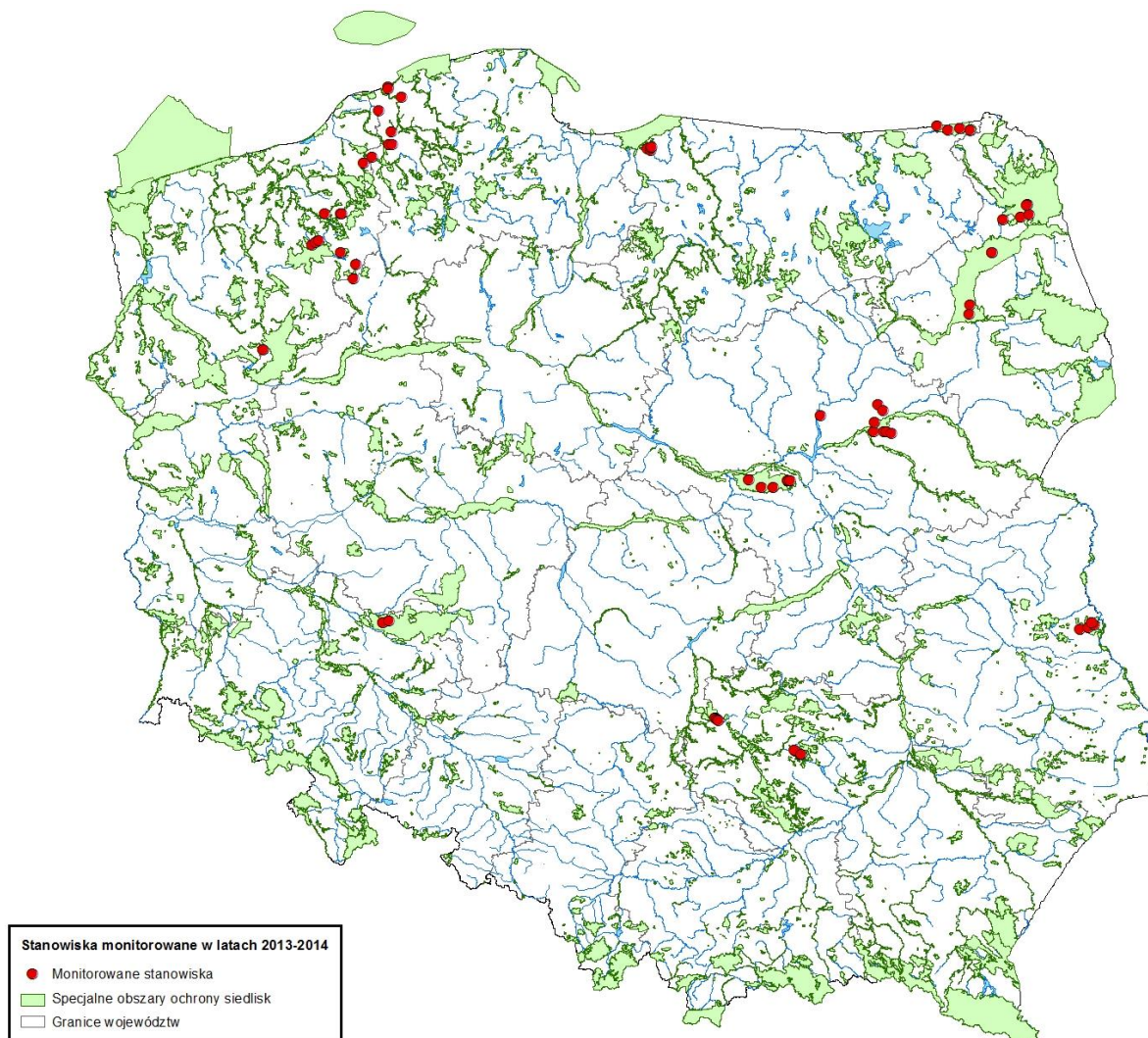
Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Monitoringiem w 2013 r. (realizowanym dla tego siedliska po raz pierwszy) objęto 66 stanowisk, wyłącznie w regionie kontynentalnym. Badania miały charakter pilotażu i testu metodyki. Rozmieszczenie stanowisk jest jeszcze dalekie od reprezentatywności geograficznej dla olsów w Polsce. Dla pełnego obrazu siedliska należy uzupełnić monitoring o stanowiska zlokalizowane głównie na terenie następujących województw: warmińsko-mazurskie, lubelskie, kujawsko-pomorskie, lubuskie, wielkopolskie i łódzkie.

Ponieważ olsy nie są przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000, nie analizowano wyników w aspekcie obszarów Natura 2000, a tylko w aspekcie stanowisk. Lokalizację stanowisk w obszarach Natura 2000 podano tylko ze względów orientacyjnych.

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach (66 stanowisk)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony siedliska przyrodniczego na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (66 stanowisk)				Suma
		FV właściwa	U1 niezadowalająca	U2 Zła	XX Nieznana	
Powierzchnia siedliska		46	12	8	0	66
Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	54	12	0	0	66
	Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	52	13	1	0	66

Warunki wodne*	39	20	7	0	66
Obecność rowów odwadniających	44	13	8	0	66
Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód	59	5	2	0	66
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście*	65	1	0	0	66
Martwe drewno (łącznie zasoby)	26	21	19	0	66
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >30 cm grubości*	21	11	34	0	66
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	33	25	8	0	66
Naturalne odnowienie drzewostanu	37	29	0	0	66
Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	57	9	0	0	66
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	54	12	0	0	66
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	62	4	0	0	66
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptywanie, zaśmiecenie)	59	6	1	0	66
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	12	15	0	39	66
Ogólnie	20	28	18	0	66
Perspektywy ochrony	40	24	1	1	66

Charakterystyczna kombinacja florystyczna (*). Na ok. 60% stanowisk oceniona jako właściwa (FV). Oceny niższe (U1) wynikały ze zmian pod wpływem przesuszenia, ew. z lokalnej specyfiki i historii płatów olsów. Brak zróżnicowania geograficznego tego wskaźnika, na całym obszarze regionu występują zarówno stanowiska ocenione jako właściwe jak i te o stanie niezadowalającym.

Gatunki dominujące (*). Na ok. 60% stanowisk oceniona jako właściwa (FV). Oceny niższe (zwykle U1) wynikały z dominacji w runie bądź gatunków szuwarowo-wodnych, bądź łęgowo-nitrofilnych. Najgorszą ocenę U2 wskaźnik otrzymał tylko na jednym stanowisku Białobrzegi w Puszczy Augustowskiej.

Warunki wodne (*). Tylko na ok. 60% stanowisk zachowały się naturalne (FV) warunki wodne; na 20 stanowiskach odnotowano ich zniekształcenie, w większości przypadków przesuszenie (U1). Na 7 stanowiskach odnotowano głębokie zniekształcenia – na stanowiskach Białobrzegi_Puszcza Augustowska, Żyliny1, Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki, Puszcza Biała – Przyjmy miały one charakter przesuszenia, a na stanowiskach Olszyny Niezgodzkie I, Olszyny Niezgodzkie II, Puszcza Biała – Pułtusk – zalania i trwałego utrzymywania się wody, prowadzącego do zamierania drzewostanu. Dużo lepiej zostały ocenione stanowiska w północno-zachodniej części regionu w porównaniu do pozostałego obszaru.

Obecność rowów odwadniających. Na 2/3 liczby stanowisk nie stwierdzono; jednak występowały na 1/3 stanowisk, zniekształcając warunki wodne. Na 8 stanowiskach – Białobrzegi-Puszcza Augustowska, Olszyny Niezgodzkie I, Olszyny Niezgodzkie II, Puszcza Kamieniecka: Szumin, Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki, Puszcza Romincka: Żytkiejmy, Żyliny1, Żyliny2 – ich wpływ uznano za bardzo silny, oceniając wskaźnik na U2. Lepiej ocenione stanowiska zlokalizowane są w północno-zachodniej części regionu.

Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód. Na 90% stanowisk nie odnotowano takich objawów. Najgorzej (U2) oceniono wskaźnik na 2 stanowiskach: Puszcza Kamieniecka: Szumin oraz Żyliny.

Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście. W olsach niemal zupełnie ich nie ma. Tylko na jednym stanowisku na Pomorzu (Wielki) odnotowano w tej roli liczne występowanie świerka.

Martwe drewno. Na ok. 30% stanowisk zasoby właściwe, na 30% niezadowalające, a na 30% złe. Maksymalne wartości wskaźnika odnotowano w Puszczy Kampinoskiej, na powierzchniach Krzywa Góra i Sieraków – do ok. 100 m³/ha. Brak martwego drewna odnotowano m. in. na stanowiskach: Sławno, Chorów, Przystawy.

Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości (*). Na ok. 30% stanowisk zasoby właściwe, na 20% niezadowalające, a na 50% złe. Rozmiar kłód 50cm średnicy jest trudno osiągalny w olsach. Maksymalne wartości wskaźnika odnotowano w Puszczy Kampinoskiej, na powierzchniach Krzywa Góra i Sieraków – do 40 kłód/ha.

Wiek drzewostanu. Na połowie stanowisk oceniony jako właściwy (FV). Jednak, wskaźnik wydaje się mało reprezentatywny, bo stanowiska były zakładane “z wyboru” i wydaje się, że obserwatorzy mieli skłonność do wybierania dojrzałych, starych drzewostanów.

Naturalne odnowienie drzewostanu. Na ponad połowie stanowisk ocenione jako właściwe (FV), a na pozostałych jako niezadowalające; nie przyznano oceny złych (U2). Brak zróżnicowania geograficznego tego wskaźnika.

Inwazyjne gatunki obce w podsycie i runie (*). W olsach dość rzadkie. Na 90% stanowisk ich nie odnotowano. Na pozostałych stanowiskach (Obłęż, Olszynka, Puszcza Kampinoska – Debły, Puszcza Kampinoska - Na Miny, Grabówka, Olszyny Niezgodzkie II, Puszcza Biała – Przyjmy, Puszcza Biała – Tuchlin, Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki) wystąpiły: uczepek amerykański *Bidens frondosa*, niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, czeremcha amerykańska *Padus serotina*, erechtites jastrzębcowaty *Erechtites hieraciifolia*. Nie przyznano oceny złych (U2).

Ekspansywne gatunki rodzime (apofity). Na ponad 80% stanowisk ocenione jako właściwe (FV). Na pozostałych stanowiskach wskazywano na ekspansję gatunków szuwarowych, a wyjątkowo traw i jeżyn. Nie przyznano oceny złych (U2). We wschodniej znacznie częściej występują stanowiska ocenione niż na zachodzie gdzie są prawie wyłącznie stanowiska ocenione na FV.

Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna. Na 95% stanowisk brak zniszczeń - ocenione jako właściwe (FV). Olsy są często zupełnie wyłączone z pozyskania. Zniszczenia runa lub gleby stwierdzono tylko na czterech stanowiskach: Chorów, Obłęż, Kozłówek, Puszcza Biała – Wiśniewo

Inne zniekształcenia. Na ok. 90% stanowisk brak zniekształceń - ocenione jako właściwe (FV). Na pozostałych stanowiskach odnotowano naruszenia powierzchni gleby w wyniku przygotowania gleby pod odnowienia oraz zaśmiecenie. Na stanowisku Obłęż zaśmiecenie było tak silne, że oceniono wskaźnik na U2.

Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska. Ten wskaźnik fakultatywny, stosowano tylko gdy były odpowiednie dane. Oceniono go tylko dla ok. połowy stanowisk, z czego ok. 40% ocen było właściwych (FV), a w ok. 60% przypadków wskazano na istotne zniekształcenia.

Podsumowanie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań
Zestawienie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w 2013 r.

Obszar NATURA 2000 (województwo jeżeli nie leży w obszarze)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach			
		Powierzchnia	Specyficzna struktura i funkcje	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
		Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań
mazowieckie-	Puszcza Biała - Przyjmy	U1	U2	U1	U2
mazowieckie-	Puszcza Biała - Pułtusk	U2	U2	XX	U2
mazowieckie-	Puszcza Biała - Tuchlin	FV	U1	FV	U1
mazowieckie-	Puszcza Biała - Wiśniewo	FV	U1	FV	U1
mazowieckie-	Puszcza Kamieniecka: Brzuza-Łosiewice	FV	U1	U1	U1
mazowieckie-	Puszcza Kamieniecka: Szumin	U1	U2	U1	U2
mazowieckie-	Puszcza Kamieniecka: Szykarzyzna	FV	U1	U1	U1
mazowieckie-	Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	FV	U2	U1	U2
pomorskie-	Barcino	U2	FV	U1	U2
pomorskie-	Chorów	U2	U2	U1	U2
pomorskie-	Karzcino	U2	U1	U1	U2
pomorskie-	Kozłówek	FV	U2	FV	U2
pomorskie-	Obłęż	FV	FV	U1	U1
pomorskie-	Olszynka	U1	FV	U1	U1
Uroczyska	Kępsko	FV	U1	U1	U1

Puszczy Drawskiej PLH320046-					
warmińsko-mazurskie-	Ogrodniki	U2	U1	U1	U2
zachodniopomorskie-	Krosino	FV	U2	FV	U2
zachodniopomorskie-	łączno	FV	U1	FV	U1
zachodniopomorskie-	Misiołki	FV	U2	FV	U2
Diabelskie Pustacie PLH320048	Płytnica na Wrzoścucu	FV	U1	FV	U1
Diabelskie Pustacie PLH320048	Przełęg	FV	FV	FV	FV
Dolina Biebrzy PLH200008	Grzędy1	FV	U2	FV	U2
Dolina Biebrzy PLH200008	Grzędy2	FV	U2	FV	U2
Dolina Biebrzy PLH200008	Laskowiec	FV	FV	FV	FV
Dolina Biebrzy PLH200008	Szorce	FV	U2	FV	U2
Dolina Grabowej PLH320003	Wielień	FV	FV	FV	FV
Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej PLH280029	Pagórki	U2	U1	FV	U2
Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej PLH280029	Przebyłowo	FV	U1	FV	U1
Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej PLH280029	Przybyłowo	U1	U1	U1	U1
Dorzecze Parsęty PLH320007	Przystawy	U2	U1	U1	U2
Dorzecze Parsęty PLH320007	Sławno	U2	U1	U1	U2
Jeziora Czaplinskie PLH320039	Bielice	FV	FV	FV	FV
Jeziora Czaplinskie PLH320039	Jezioro Dębno	FV	FV	FV	FV
Klify Poddębskie PLH 220100	Orzechowo	U1	U1	U1	U1
Klify Poddębskie PLH 220100	Zapadłe	U1	U1	U1	U1
Lasy Cisowsko-Orłowińskie	Rezerwat Białe Ługi 1	FV	U1	FV	U1

PLH260040					
Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040	rezerwat Białe Ługi 2	FV	U1	FV	U1
Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040	Rezerwat Białe Ługi 3	FV	U1	FV	U1
Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040	Rezerwat Białe Ługi 4	FV	U1	FV	U1
Lasy Sobiborskie PLH060043	Lasy Sobiborskie - Brudzieniec	FV	FV	FV	FV
Lasy Sobiborskie PLH060043	Lasy Sobiborskie - Hańsk	FV	FV	FV	FV
Lasy Sobiborskie PLH060043	Lasy Sobiborskie - Osowa	FV	FV	FV	FV
Lasy Sobiborskie PLH060043	Lasy Sobiborskie - Sobibór	FV	U1	FV	U1
Lasy Sobiborskie PLH060043	Rezerwat Oleszno 3	FV	FV	FV	FV
Ostoja Augustowska PLH200005	Kozi_Rynek	FV	FV	FV	FV
Ostoja Augustowska PLH200005	Żyliny1	U1	U2	U1	U2
Ostoja Augustowska PLH200005	Żyliny2	U1	U2	U1	U2
Ostoja Augustowska PLH200005	Balinka	U1	U2	U1	U2
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Grabówka	FV	FV	U1	U1
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Olszyny Niezgodzkie I	FV	U2	U1	U2
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Olszyny Niezgodzkie II	FV	U2	U1	U2
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Białobrzegi_Puszcz a Augustowska	U1	U2	U2	U2
Ostoja Przedborska PLH260004	Rezerwat Oleszno 1	FV	FV	FV	FV
Ostoja Przedborska PLH260004	Rezerwat Oleszno 2	FV	FV	FV	FV
Ostoja Przedborska PLH260004	Rezerwat Oleszno 4	FV	FV	FV	FV
Puszcza Kampinoska PLC	Puszcza Kampinoska -	FV	U1	FV	U1

140001	Grabina				
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Krzywa Góra	FV	U1	FV	U1
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Na Miny	FV	FV	FV	FV
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Sieraków 1	FV	FV	FV	FV
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Sieraków 2	FV	FV	FV	FV
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Debły	FV	U1	FV	U1
Puszcza Romincka PLH280005	Puszcza Romincka: Bludzie	U1	U1	FV	U1
Puszcza Romincka PLH280005	Puszcza Romincka: Budwiecie	U1	U1	FV	U1
Puszcza Romincka PLH280005	Puszcza Romincka: Gołdap	FV	U1	FV	U1
Puszcza Romincka PLH280005	Puszcza Romincka: Żytkiejmy	FV	U2	U1	U2
Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046	Radęcin	FV	U1	FV	U1
Suma ocen poszczególnych parametrów		FV - 46 U1 - 12 U2 - 8 XX - 0	FV - 20 U1 - 28 U2 - 18 XX - 0	FV - 40 U1 - 24 U2 - 1 XX - 1	FV - 17 U1 - 26 U2 - 23 XX - 0

Powierzchnia siedliska na ok. 70% stanowisk była oceniana jako właściwa (FV). Na pozostałych stanowiskach wskazywano na niewielką powierzchnię olsu, stanowiącego strefę przejściową między innymi fitocenozami, ograniczenie arealu w stosunku do potencjalnej biochory, fragmentację przez ekosystemy nieleśne lub fragmentację groblami. Im bardziej na południe Polski tym powierzchnia siedliska otrzymywała lepsze oceny.

Specyficzna struktura i funkcje na 31% stanowisk jest właściwa. Wszystkie wskaźniki kardynalne na tych stanowiskach zostały ocenione na FV a pozostałe co najmniej na U1. 42% stanowisk otrzymało ocenę niezadowalającą. Powodem obniżenia oceny parametru jest ocena co najmniej jednego wskaźnika kardynalnego jako niezadowalający, najczęściej był to wskaźnik martwe drewno leżące lub stojące > 3m długości i >50 cm grubości oraz zaburzone stosunki wodne. Pozostałe stanowiska otrzymały złą ocenę z powodu braku lub niewielkiej ilości grubowymiarowego martwego drewna. Brak zróżnicowania geograficznego tego parametru.

Perspektywy ochrony na nieco ponad 50% stanowisk oceniono jako właściwe (FV), lecz na blisko połowie stanowisk – jako niezadowalające, wskazując w większości tych przypadków na niepewną stabilność warunków wodnych. Na jednym stanowisku – Białobrzegi w Puszczy Augustowskiej – uznano perspektywy

ochrony za złe (U2), stwierdzając że, uwzględniając warunki ekonomiczno-społeczne odtworzenie właściwych warunków wodnych jest na tym stanowisku raczej niemożliwe. Brak zróżnicowania geograficznego tego parametru.

Wyróżnia się dobry stan olsów w Lasach Sobiborskich oraz Ostoi Przedborskiej. Znaczny udział olsów w dobrym stanie jest także w Puszczy Kampinoskiej i Rominckiej. Uzyskane wyniki nie są jednak na tyle reprezentatywne, by można na ich podstawie wnioskować o geograficznym zróżnicowaniu stanu olsów.

Siedlisko jest monitorowane po raz pierwszy – nie ma możliwości porównania z wynikami poprzednich prac monitoringowych.

Zestawienie ocen wskaźników na obszarach Natura 2000

Nie dotyczy tego siedliska przyrodniczego – olsy nie są ujęte w załączniku I dyrektywy siedliskowej i nie są przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000.

Podsumowanie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Nie dotyczy tego siedliska przyrodniczego – olsy nie są ujęte w załączniku I dyrektywy siedliskowej i nie są przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 3. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (66 stanowisk)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla siedliska przyrodniczego na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)		
			A	B	C	A	B	C	A	B	C
B	leśnictwo	10				2	1	2	2		3
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	1								1	
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)	3		2	1						
B02.02	wycinka lasu	6							2	3	1
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	18								15	3
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	1								1	
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, niewymienione powyżej	1									1
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe	2								2	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	1					1				
D01.02	drogi, autostrady	6								2	4
D01.04	Linie kolejowe, w tym TGV	1									1
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	4								2	2

E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	2							1	1	
F01.01	intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	2							2		
G02.09	obserwowanie przyrody	2									2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	1									1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	8							4	3	1
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	6							4	2	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	3								2	1
K01.04	Zatopienie	5							1	1	3
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	2								2	
K03.01	konkurencja	2								1	1
K04.01	konkurencja	2								1	1
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów	1							1		

Monitoring siedliska jest prowadzony po raz pierwszy. Nie ma możliwości porównania z poprzednim okresem monitoringowym.

Najczęstsze oddziaływania na siedlisko to oddziaływania ze strony gospodarki leśnej. Na niektórych stanowiskach oceniono je jako pozytywne lub neutralne, ale na większości jednak jako negatywne. Olsy generalnie źle poddają się gospodarce leśnej: jako sposób ich odnawiania jest zwykle stosowana rębnia zupełna (leśnicy wskazują ją jako jedyny możliwy w olsach sposób) ale powoduje ona lokalne, czasowe, zniszczenie całego ekosystemu, a dla wyprowadzenia odnowienia dochodzi niekiedy do silnej ingerencji w glebę (formowanie rabat, rabatowałków), której skutki utrzymują się przez dłuższy czas.

Szczególnie często identyfikowanym oddziaływaniem jest usuwanie martwych i zamierających drzew. Jest to nieco zaskakujące, bo wydawać by się mogło, że ze względu na trudną dostępność terenu, właśnie z olsów takie drzewa będą najmniej usuwane. Być może, co warto wyjaśnić w przyszłym monitoringu, deficyt martwych drzew w olsach okaże się rezultatem szybkiego ich rozkładu, a nie ich specjalnego usuwania.

Drugą pod względem częstości grupę oddziaływań stanowią antropogeniczne modyfikacje stosunków wodnych, przede wszystkim odwadnianie za pomocą sztucznych rowów odwadniających.

Ważna jest także grupa oddziaływań ze strony dróg różnej kategorii a także ścieżek i szlaków, które fragmentują olsy, tym bardziej że zwykle przebiegają przez olsy po grobli zniekształcającej lokalne warunki wodne.

Pozostałe oddziaływania dotyczą nielicznych, nietypowych przypadków.

Tab. 4. Zagrożenia na stanowiskach (66 stanowisk)

Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla siedliska przyrodniczego na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego.

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)		
			A	B	C
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	1		1	
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)	3			
B02.02	wycinka lasu	6	2	3	1
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	18		15	3
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	1		1	
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, niewymienione powyżej	1			1

D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe	2		2	
D01.02	drogi, autostrady	6		2	4
D01.04	Linie kolejowe, w tym TGV	1			1
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	4		2	2
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	2	1	1	
F01.01	intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	2	2		
G02.09	obserwowanie przyrody	2			2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	1			1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	8	4	3	1
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	6	4	2	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	3		2	1
K01.04	Zatopienie	5	1	1	3
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	2		2	
K03.01	konkurencja	2		1	1
K04.01	konkurencja	2		1	1
M01.03	powodzie i zwiększenie opadów	1	1		

Monitoring siedliska jest prowadzony po raz pierwszy. Nie ma możliwości porównania z poprzednim okresem monitoringowym.

Jako zagrożenia identyfikowano negatywne oddziaływania, omówione wyżej. Najczęstsze przewidywane zagrożenia związane są z różnymi aspektami gospodarki leśnej, w szczególności z usuwaniem martwych i zamierających drzew. Istotne są także zagrożenia zmianami stosunków wodnych oraz zagrożenia od infrastruktury komunikacyjnej różnej rangi. Pozostałe zagrożenia mają tylko incydentalny charakter.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 5. Gatunki obce

Zestawienie informacji o gatunkach obcych, stwierdzonych w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego

Obszar NATURA 2000	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce (lista gatunków)
		Wyniki obecnych badań
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Grabówka	niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> DC.
Ostoja nad Baryczą PLH020041	Olszyny Niezgodzkie II	erechcites jastrzębcowaty <i>Erechtites hieraciifolia</i> (L.) Raf. ex. DC.
-	Puszcza Biała - Przyjmy	czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
-	Puszcza Biała - Tuchlin	uczep amerykański <i>Bidens frondosa</i> L.
-	Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	uczep amerykański <i>Bidens frondosa</i> L.
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Debły	uczep amerykański <i>Bidens frondosa</i> L.
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Debły	niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> DC.
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Debły	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton

Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Na Miny	uczep amerykański <i>Bidens frondosa</i> L.
Puszcza Kampinoska PLC 140001	Puszcza Kampinoska - Sieraków 1	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton

Monitoring siedliska jest prowadzony po raz pierwszy. Nie ma możliwości porównania z wynikami wcześniejszych badań. Gatunki obce są w olsach nieliczne w porównaniu z innymi typami lasu. Najczęściej notowano uczep amerykański *Bidens frondosa*.

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie.

Metoda sprawdza się jako sposób opisu stanowiska. Sugeruje się następujące zmiany:

- Aby uzyskać pełny obraz stanu „wielkoobszarowego” siedliska – jak olsów – w skali Polski, celowe byłoby uzupełnienie sieci stanowisk „z wyboru” o pomiar kluczowych cech na próbie losowej płatów siedliska, np. w oczkach systematycznej siatki pokrywającej zasoby siedliska w Polsce.
- Należy uszczegółowić sposób zliczania martwego drewna i przeliczania jego zasobów na ha, tak by zapewnić jednolitość wykonywania tego przez wszystkich obserwatorów.
- W olsach próg grubości kłód martwego drewna 50 cm jest trudny do osiągnięcia, sugeruje się stosowanie progu 30 cm.
- Sugeruje się rezygnację ze wskaźnika „gatunki dominujące”, który powtarza dane zbierane przez inne wskaźniki.

Ponadto proponuje się usunięcie wskaźnika „naturalne odnowienie drzewostanu” (zmiana ta została uwzględniona w tekście przewodnika).

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

Nie zarejestrowano przypadków prowadzenia działań ochronnych na rzecz olsów. Niektóre płaty są biernie chronione w rezerwach parku narodowym, jednak nawet w lasach gospodarczych olsy są często wyłączone z użytkowania. Płaty biernie chronione i znajdujące się w naturalnych warunkach wodnych mają najlepsze oceny stanu ochrony.

Syntetyczne podsumowanie wyników dla siedliska przyrodniczego

Informacja w jakich regionach geograficznych występuje dane siedlisko przyrodnicze:

Region biogeograficzny kontynentalny.

Rok/lata poprzednich badań: nie prowadzono

Rok/lata obecnych badań: 2013

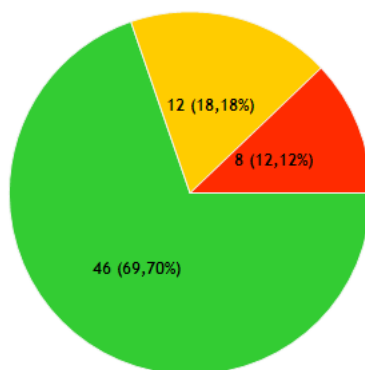

Region kontynentalny

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska na ok. 70% stanowisk była oceniana jako właściwa (FV). Na pozostałych stanowiskach wskazywano na niewielką powierzchnię olsu, stanowiącego strefę przejściową między innymi fitocenozy, ograniczenie areálu w stosunku do potencjalnej biochory, fragmentację przez ekosystemy nieleśne lub fragmentację groblami. Im bardziej na południe Polski tym powierzchnia siedliska otrzymywała lepsze oceny.

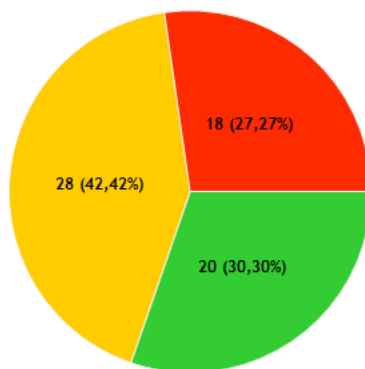

FV właściwy   **U1** niezadowolający   **U2** Zły   **XX** nieznan

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Specyficzna struktura i funkcje

Specyficzna struktura i funkcje na 31% stanowisk jest właściwa. Wszystkie wskaźniki kardynalne na tych stanowiskach zostały ocenione na FV a pozostałe co najmniej na U1. 42% stanowisk otrzymało ocenę niezadowolającą. Powodem obniżenia oceny parametru jest ocena co najmniej jednego wskaźnika kardynalnego jako niezadowolający, najczęściej był to wskaźnik martwe drewno leżące lub stojące > 3m długości i >50 cm grubości oraz zaburzone stosunki wodne. Pozostałe stanowiska otrzymały złą ocenę z powodu braku lub niewielkiej ilości grubowymiarowego martwego drewna. Brak różnicowania geograficznego tego parametru.

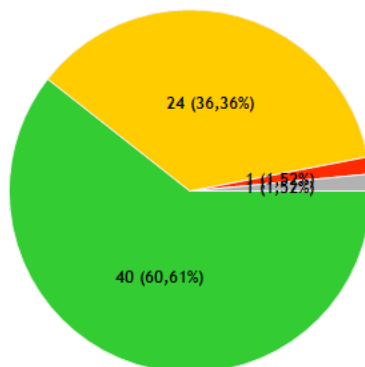
FV właściwy   **U1** niezadowolający   **U2** Zły   **XX** nieznan

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony na nieco ponad 50% stanowisk oceniono jako właściwe (FV), lecz na blisko połowie stanowisk – jako niezadowolające, wskazując w większości tych przypadków na niepewną stabilność warunków wodnych. Na jednym stanowisku – Białobrzegi w Puszczy Augustowskiej – uznano perspektywy ochrony za złe (U2), stwierdzając że, uwzględniając warunki ekonomiczno-społeczne odtworzenie właściwych warunków wodnych jest na tym stanowisku raczej niemożliwe. Brak zróżnicowania geograficznego tego parametru.

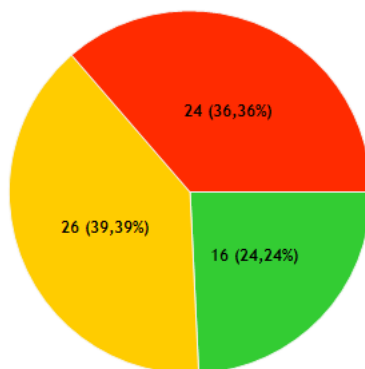

FV właściwy   **U1** niezadowolający   **U2** Zły   **XX** nieznan

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Ocena ogólna

Zaledwie 24 % stanowisk oceniono na FV, natomiast aż na 36 % stanowisk stan ochrony siedliska oceniono jako złe (U2). Wyróżnia się dobry stan olsów w Lasach Sobiborskich oraz Ostoi Przedborskiej. Znaczący udział olsów w dobrym stanie jest także w Puszczy Kampinoskiej i Rominckiej. Siedlisko jest monitorowane po raz pierwszy – nie ma możliwości porównania z wynikami poprzednich prac monitoringowych

FV właściwy   **U1** niezadowolający   **U2** Zły   **XX** nieznan

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.